

عنوان مقاله:

مخروط افکنه چشمه علی، بستر تبلور و گسترش مدنیت دامغان

محل انتشار:

دومین کنفرانس بین المللی علوم جغرافیایی (سال: 1394)

تعداد صفحات اصل مقاله: 15

نویسنده:

سید حجت موسوی - استادیار ژئومورفولوژی، گروه جغرافیا و اکوتوریسم، دانشکده منابع طبیعی و علوم زمین، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران

خلاصه مقاله:

از بین عوامل موثر در ایجاد و استقرار مدنیت می توان عوامل اقتصادی خصوصا اقتصاد مبتنی بر کشاورزی فشرده و زراعت را به عنوان مهمترین عامل بیان نمود، زیرا کشاورزی پایه و اساس هر تمدنی محسوب می گردد و در صورتیکه انسان به راز حاصلخیزی خاک آگاه نمی شد هیچ مدنیت و تمدنی در جهان شکل نمی گرفت. مهمترین شرایط برای کشاورزی وجود خاک حاصلخیز و آب قابل دسترس می باشد. در ایران مرکزی، چاله ها و کویرهای متعددی وجود دارد که به عنوان دریاچه های پلیویال دوران چهارم معرفی شده و به واسطه ارتفاع کم نسبی، جریانهای سطحی دائمی و موقت بسیاری بدانها ختم می شود. این جریانها هنگام خروج از کوهستان و ورود به دشت به علت کاهش شیب با مسئله نقصان نیرو و رسوبگذاری مواجه شده و دلتاها را در حاشیه آبهای دائمی و مخروط افکنه ها را در حواشی دشتها ایجاد می کند که به طور طبیعی یک منبع مهم آب (تغذیه از دامنه ارتفاعات) و خاک (مواد آبرفتی) محسوب می شوند. قریب به اکثر کانونهای مدنی پایدار ایران مرکزی بر روی این دلتاها و مخروط افکنه ها استقرار یافته اند که این استقرار مکانی وابسته به عوامل مختلف به ویژه اقتصاد مبتنی بر کشاورزی و وجود منبع آب فراوان و خاک حاصلخیز می باشد. کانون مدنی دامغان و تپه حصار، بزرگترین، کهنترین و مهمترین کانون جمعیتی شمال کویر حاج علیقلی است که بر روی بزرگترین مخروط افکنه منطقه که حاصل از آبرفت رودخانه چشمه علی می باشد، استقرار یافته است. با بررسی اسناد و مدارک تاریخی، اقتصاد مبتنی بر کشاورزی و زراعت این مدنیت و نحوه شکل گیری آن را بر اساس کشاورزی کاملاً مشهود است. علاوه بر آن عوامل بسیاری در رشد و توسعه بعدی آن مؤثر بوده اند که از بین آنها می توان عوامل سیاسی، اداری، استراتژیکی، شاهرایی، و صنعت سفالگری را بیان نمود. با بررسی تاریخ باستان دامغان این عوامل به عنوان یک عامل ثانوی و تأثیرگذار در رشد و توسعه بعدی شهر دامغان بوده اند. زیرا کشاورزی مقدم بر آنها می باشد بدین گونه که ابتدا کشاورزی و زراعت به صورت یک عامل اولیه و اصلی در ایجاد و استقرار این مدنیت عمل کرده و سپس عوامل سیاسی، اداری، استراتژیکی، شاهرایی، و صنعت سفالگری به صورت یک عامل ثانویه در گسترش آن باعث رشد و توسعه بعدی آن شده اند.

کلمات کلیدی:

مدنیت، دریاچه های پلیویال، مخروط افکنه چشمه علی، کویر حاج علیقلی، دامغان

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/562402>

